

**Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümetleri Arasında  
İmzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin An-  
laşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun**

*(Resmî Gazete ile yayımı : 21.3.1993 Sayı : 21531)*

**Kanun No.**  
3883

**Kabul Tarihi**  
11.3.1993

MADDE 1. — 21 Ağustos 1991 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ  
İLE  
POLONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ  
ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ  
VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Polonya Cumhuriyeti Hükümeti;  
Bir Devletin yatırımcılarının yatırımlarına diğer Devlet ülkesinde uygun şartlar yaratmak arzusu ile;

Uluslararası bir anlaşma ile bu tür yatırımların teşviki ve korunmasının iş yaratımı duygusunu teşvik edici olduğunu ve iki Devlet arasında ekonomik ilişkilerinin gelişmesine katkısı kabul ederek;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

**MADDE 1**  
**Tanımlar**

İşbu anlaşmada;

(a) “Yatırım” terimi hertürlü mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla birlikte özellikle aşağıdakileri kapsar :

(i) taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, tedbir, rehin gibi diğer haklar,

(ii) hisse ve pay senetleri ve şirketlere diğer şekillerdeki katılımlar,

(iii) planlanan bir yatırımla ilgili olan para alacakları veya malî değeri olan ve akde dayanan bir yatırım,

(iv) sınıf haklar ve peştemaliye,

(v) kanunla veya akitle kurulan işletmeler,

(vi) hâsılâtın yeniden yatırımı.

(b) “Hâsılât” terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kârları, faizleri, sermaye kazançlarını, temettüleri, royaltileri ve ücretleri ifade eder.

(c) “Yatırımcı” terimi :

3883

11.3.1993

- (i) Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaşı statüsünde olan gerçek kişileri,
- (ii) Âkit Tarafların ülkelerinin yürürlükte olan yasalara göre kurulmuş veya başka türlü teşkil edilmiş ve idare merkezleri Âkit Taraf ülkesinde olan şirketler, firmalar veya müesseseleri ifade eder.
- (d) “Âkit Taraf” metne göre Türkiye Cumhuriyetini veya Polonya Cumhuriyetini, ve “ülke” her bir Âkit Taraf ülkesini ifade eder.
- (e) Mal varlığının yatırım biçiminde herhangi bir değişiklik bunların yatırım niteliğini bozamaz.

## MADDE 2

### Yatırımın Teşviki ve Korunması

(1) Âkit Taraflardan herbiri diğer Âkit Taraf yatırımcıların yatırımlarını teşvik edecek ve olumlu ortamı yaratacak ve kendi kanunlarının verdiği yetkiye dayanarak bu yatırımları kabul edecektir.

(2) Âkit Taraflardan herbirinin yatırımcılarının yatırımları diğer Âkit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve eşit bir muameleyle tabi tutulacak ve tam koruma ve güvenlikten yararlanacaktır. Âkit Taraflardan hiçbiri, diğer Âkit Taraf yatırımcılarının kendi ülkesinde, yaptığı yatırımların yönetimi, idaresi, kullanılması, istifadesi veya elden çıkarılmasını makul olmayan veya ayırıcı önlemlerle herhangi bir şekilde engelleyemeyecektir. Her Âkit Taraf, diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımları ile ilgili olarak girmiş olabileceği yükümlülükleri yerine getirecektir.

## MADDE 3

### Millî Muamele ve Enziyade Müsaadeye

#### Mazhar Devlet Hükümleri

(1) Âkit Taraflardan herbiri, kendi ülkesindeki diğer Âkit Taraf yatırımlarının yatırımlarına ve hâsılatlarına kendi yatırımcılarının yada herhangi bir üçüncü devletin yatırımcılarının yatırım ve hâsılatlarına uygulandığından, hangisi daha elverişli ise, ondan daha az elverişli olan bir muamele yapmayacaktır.

(2) Âkit Taraflardan herbiri kendi ülkesindeki diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımlarının yönetim, idare, kullanım, istifade ve tasfiyesi açısından üçüncü devletin veya kendi yatırımcılarına uygulandığından hangisi daha elverişli ise ondan daha az elverişli olan bir muameleyle tabi tutulmayacaktır.

## MADDE 4

### Zararlar İçin Tazminat

(1) Âkit Taraflardan birinin diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş yada diğer silahlı çatışmalar, millî olağanüstühal, isyan, ayaklanma, kargaşa yada buna benzer olaylar nedeniyle zarara uğrayan yatırımcıları, diğer Âkit Tarafça alınan yerine koyma, tazminat, ödeme gibi önlemler itibarıyla kendi yatırımcıları ya da herhangi bir üçüncü Devletin yatırımcılarına gösterilenden daha az elverişli olmayan bir muameleyle tabi tutulacaktır. Varsa, bu maddeden kaynaklanan ödemeler derhal ve serbestçe transfer edilecektir.

MADDE 5  
Kamulaştırma

Bir Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımları, kamulaştırılan Âkit Tarafın ihtiyaçlarıyla ilgili olan kamusal bir amaçla, uygun kanunî işlemler çerçevesinde, ayırım yapılmadığı sürece, diğer Âkit Tarafın ülkesinde devletleştirilmeyecek, kamulaştırılmayacak ya da devletleştirme veya kamulaştırmaya eşit etkisi olan önlemlere (bundan sonra “kamulaştırma” olarak anılacaktır) maruz bırakılmayacaktır. Bu tazminat, kamulaştırılan yatırımın, kamulaştırmanın yapıldığı andaki gerçek değeri tutarında olacak, kamulaştırmadan itibaren üç ay içinde ödenecek ödeme tamamıyla nakde çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecektir. İlgili yatırımcı kamulaştırmayı yapan tarafın kanunlarına göre davasının ve belirlenen değerlendirmenin kamulaştırmayı yapan Âkit Tarafın ilgili adlı veya diğer bağımsız makamlarınca bu Maddede belirtilen prensiplere uygun olarak zamanında tetkik edilmesini talep etme hakkına sahip olacaktır.

MADDE 6  
Sermaye ve Hâsılâtın Ülkeye Dönüşü

(1) Âkit Taraflardan herbiri diğer Âkit Taraf yatırımcılarına, yerleşik oldukları ülkeye, yatırım ve hâsılatların konvertibl döviz cinsinden kısıtlanmamış transferlerini herbir Âkit Taraf olağanüstü ödemeler dengesi açıklarında ve sınırlı bir süre için eşit ve iyi niyetli olarak kendisine kanunlar tarafından verilen yetkileri kullanmak kaydıyla, garanti eder. Ancak bu yetkiler kâr, faiz temettüleri, royaltiler veya ücretler gibi diğer biçimde hâsılâtın transferini geciktirmek için kullanılmayacak, yatırımı ve diğer biçimde de hâsılâtın yılda en az yüzde 20 sinin transferi ise garanti edilecektir.

(2) Transferler sermayenin orijinal para cinsi veya yatırımcı ile ilgili Âkit Taraf arasında üzerinde anlaşılan konvertibl para cinsinden gecikmeksizin yapılacaktır. Yatırımcı ile aksine anlaşmadıkça transferler transfer günü yatırımı yapıldığı ülkede cari olan kambiyo yönetmeliklerine göre cari olan döviz kurundan yapılacaktır.

(3) Polonya Cumhuriyeti için Türkiye Cumhuriyeti yatırımcılarının konvertibl para cinsinden (1) ve (2) noju paragraflara göre yapacakları transferler, transferi yapan yatırımcının döviz hesabından yapılacaktır. Döviz hesabında transfer için yeterince döviz bulunmaması halinde Polonya Cumhuriyeti Polonya parasının aşağıdaki hallerde transfer için konvertibl para cinsine değiştirilmesine izin verecektir.

- (a) bir yatırımın kısmen veya tamamen tasfiyesinden doğan hâsılat,
  - (b) madde 1 (a) (iv) de bahsi geçen mal varlığından elde edilen royaltiler,
  - (c) Türkiye Cumhuriyeti yatırımcılarının Polonya Cumhuriyeti ülkesinde yaptığı bir yatırıma ilişkin olarak yaptığı bir kredi anlaşmasına göre yapılan ödemeler,
  - (d) kâr, faiz, sermaye kazançları, temettüleri, ücretler ve yatırımcının Polonya Cumhuriyetinin yetkili makamlarının kendiliğinden bizzat izin verdiği herhangi bir diğer hâsılat,
- (4) Âkit Taraflardan herbiri bu Madde’de değinilen transferlere üçüncü bir devlet yatırımcılarının yatırımlarından doğan transferlere uyguladığı muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacağını taahhüt eder.

MADDE 7

İstisnalar

Bu Anlaşmadaki Âkit Taraflardan birini veya herhangi bir üçüncü yatırımcılarına uygulanacak muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulamasına ilişkin hükümler bu Âkit Tarafı aşağıda belirtilen durumlardan kaynaklanacak herhangi bir muamele, tercih veya imtiyazdan doğacak çıkarlardan, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarını da yararlandırmaya mecbur kılacak şekilde yorumlanmayacaktır.

(a) mevcut veya ileride kurulacak gümrük birliği, ortak ekonomik yardımlaşma için teşkilatlar veya benzer uluslararası anlaşmalara herhangi bir Âkit Tarafın mevcut veya ilerideki katılımı,

(b) bütünüyle yada esas olarak vergilendirme ile ilgili herhangi bir uluslararası anlaşma veya düzenleme.

MADDE 8

Bir Yatırımcı İle Bir Evsahibi Devlet Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

(1) Âkit Taraflardan birinin yatırımcısı ile diğer Âkit Taraf arasındaki bu Anlaşmanın Madde 5 ve 6 sına göre bir yatırıma ilişkin olarak ve bir yükümlülükle ilgili olan uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözümlenmemesi halinde yazılı talebin, tarihinden on iki aylık bir süre sonunda uluslararası tahkime başvurulacaktır.

(2) Uluslararası tahkime başvurulması halinde yatırımcı ve uyuşmazlıkla ilgili Âkit Taraf uyuşmazlığın aşağıdakilerden birine götürülmesine rıza gösterecektir :

(a) Polonya Cumhuriyetinin 18 Mart 1965 de Washington'da imzaya açılan Devletler ve Diğer Devletler Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıkları Çözümü için Konvansiyona katılımı halinde yatırım uyuşmazlıkları için uluslararası Merkez'de "Tahkim Kuralları'na" göre çözümlenmek üzere,

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre kurulacak bir "ad hoc" hakem heyetinde çözümlenmek üzere.

MADDE 9

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıklar

(1) Âkit Taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanması konusunda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların, mümkün olduğu ölçüde doğrudan ve anlamlı müzakereler yoluyla çözümlenmesi gerekir.

(2) Eğer bu tür bir uyuşmazlık, on iki ay içinde çözümlenmezse, Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine birtahkim heyetine sevk edilecektir.

(3) Böyle bir tahkim heyeti, her ayrı dava için aşağıdaki şekilde kurulacaktır :

Tahkim talebinin tebellüğünden itibaren iki ay içinde, herbir Âkit Taraf heyetinin bir üyesini tayin edecektir. Daha sonra bu iki üye bir üçüncü Devlet vatandaşını seçecekler ve seçtikleri bu kişi Âkit Taraflarca onaylandıktan sonra Heyet Başkanı olarak tayin edilecektir. Başkan diğer iki üyenin atanma tarihinden itibaren iki ay içinde atanacaktır.

(4) Eğer belirtilen sürelerden herhangi biri için gerekli atamalar yapılmamışsa, diğer herhangi bir anlaşmanın bulunmaması halinde, Âkit Taraflardan herhangi biri uluslararası Adalet Divanı Başkanını gerekli atamaları yapmaya davet edebilir. Eğer Başkan, Âkit Taraflar-

3883

11.3.1993

dan birinin uyuğunda bulunuyorsa veya sözü edilen görevi yerine getirmesine bir başka engel mevcut ise, Başkan Yardımcısı gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir. Eğer Başkan Yardımcısı Âkit Taraflardan birinin uyuğunda bulunuyorsa veya onun da sözü edilen görevi yerine getirmesine bir engel mevcut ise, Uluslararası Adalet Divanı'nın herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir.

(5) Heyet kararını oy çokluğuyla alacaktır. Böyle bir karar nihâf ve her iki Âkit Taraf için bağlayıcı olacaktır. Âkit Taraflardan herbiri, hakem heyetindeki kendi üyesi ile ilgili ve hakemlik muamelelerinde temsil edilmesinden doğan masrafları karşılayacaktır. Başkanın masrafları ile diğer masraflar her iki Âkit Tarafça eşit olarak karşılanacaktır. Hakem heyeti prosedürünü kendisi belirleyecektir.

MADDE 10  
Yürürlüğe Giriş

Âkit Taraflardan herbiri diğerine kendi kanunlarına göre bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli işlemleri tamamladığını bildirecektir. Bu Anlaşma onay belgelerin teatisinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 11  
Değişiklikler

Bu Anlaşma Âkit Taraflar arasında yazılı bir Anlaşma ile değiştirilebilir. Her türlü değişiklik Âkit Taraflardan herbirinin diğer tarafa böyle bir değişikliğin yürürlüğe girmesi için kendi iç mevzuatının bütün gereklerini yerine getirmiş olduğunu bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

MADDE 12  
Uygulanabilirlik

Bu Anlaşmanın hükümleri bir Âkit Taraf yatırımcılarının diğer Âkit Taraf ülkesinde 26 Mayıs 1976'dan sonra yaptığı yatırımlara uygulanacaktır.

MADDE 13  
Süre ve Sona Erme

Bu Anlaşma on yıllık bir süre için yürürlükte kalacaktır. Ondan sonra Âkit Taraflardan herhangi birinin feshi-ihbarda bulunmasından on iki ay geçene kadar yürürlükte bulunduğu süre içinde yapılmış olan yatırımlar için hükümleri söpa eriş tarihinden itibaren on beş yıl daha geçerliliğini ve genel uluslararası hukuk kurallarının uygulanmasını engellemeden koruyacaktır.

Bu Anlaşma, Hükümetlerince yetkili kılınan ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler tarafından imzalanmıştır.

Türkçe, Lehçe ve İngilizce dillerinde ve bütün metinler aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak 21.8.1991 tarihinde Ankara'da aktedilmiştir. Yorumda ayrılık olması halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti  
Hükümeti Adına

Polonya Cumhuriyeti  
Hükümeti Adına

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
2	22	411
11	80	381
32	80	51:53,56:57,139:143

I - Gerekçeli 89 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 80 inci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanun; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/316